

Bilag 1- Habitatkonsekvensvurdering af Vandløbsregulativ for Sallinge Å

Indhold

Indledning.....	2
Baggrund – Det planlagte Vandløbsregulativ for Sallinge Å.....	2
Vedligeholdelse i det nye vandløbsregulativ for Sallinge Å.....	3
Gennemgang af vandløbet	3
Grødeskæring	4
Oprensning	5
Sandfang.....	5
Beskrivelse af Natura 2000-området - udpegningsgrundlag og bilag IV-arter.....	5
Konsekvensvurdering af udpegningsgrundlaget og bilag IV-arter	7
Relevante naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.....	8
Vandløb med vandplanter (3260)	8
Urtebræmme (6430)	8
Odder (1355)	9
Tykskallet malermusling (1032).....	10
Bæklampret (1096).....	12
Havlampret (1095).....	14
Pigsmerling (1149).....	14
Bilag IV-arter	15
Samlet vurdering og beskrivelse af eventuelle alternative løsninger	16
Referencer	18

Indledning

Faaborg-Midtfyn Kommune er i gang med en regulativrevision af Vandløbsregulativ for Sallinge Å. Vandløbsregulativet danner grundlag for administrationen af det offentlige vandløb, Sallinge Å. Regulativet beskriver bl.a., hvordan vedligeholdelsen udføres for at sikre vandføringen, samtidig med at Sallinge Å kan opnå den økologiske tilstand som er fastlagt i den gældende vandområdeplan, og overholde de forpligtigelser, der er i forhold til Natura 2000-udpegningen.

Revisionen af vandløbsregulativet gennemføres for at gøre regulativet tidssvarende således, at vandløbet kan aflede vand navnlig overfladevand, spildevand og drænvand samtidig med, at der tages hensyn til de miljømæssige krav til vandkvaliteten, som er fastsat i vandløbsloven §1.

På baggrund af en indledende screening og væsentlighedsvurdering af regulativet er det vurderet, at regulativet potentielt kan medføre en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området nr. 114 Odense Å, med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å eftersom;

- At der potentielt kan ske væsentlige påvirkninger af habitatnatur.
- At det ikke kan afvises, at bilag IV-arter vil blive påvirket væsentligt.
- At målopfyldelse for makrofyter potentielt kan påvirkes.

Derfor udarbejdes der en habitatkonsekvensvurdering, da der ikke må vedtages regulativer (planer), der kan skade internationale naturbeskyttelsesområder, jf. habitatbekendtgørelsens artikel 6.

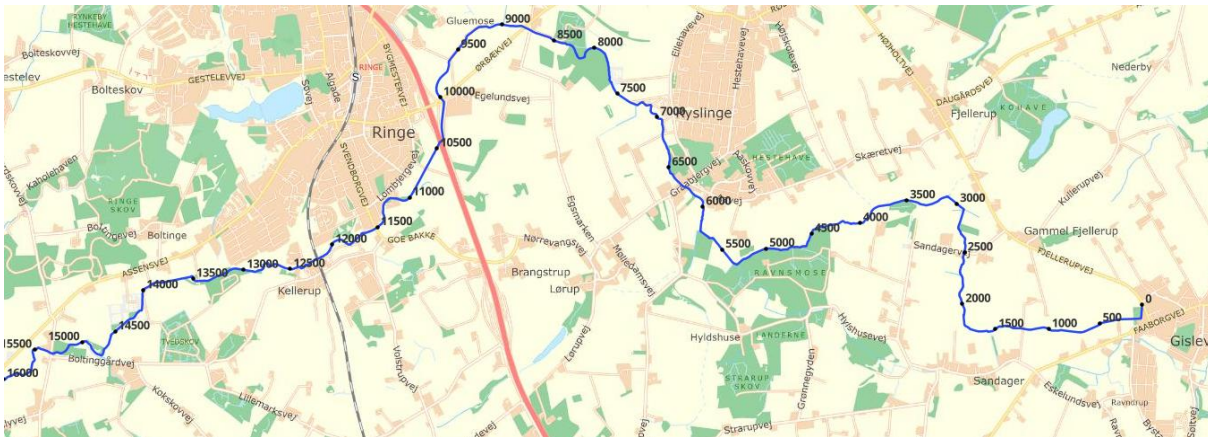
Konsekvensvurderingen er ikke en miljørapport, der fx forholder sig til andre emner eller elementer, herunder arter, som ikke er på udpegningsgrundlaget (fredede og rødlistede arter mv.). Vurderingen omfatter således heller ikke en gennemgang af øvrige forhold omkring de vandløbsnære arealer, herunder bygninger, omdriftsarealer, §3-beskyttet natur, kulturværdier mv.

I vandløbsregulativet for Sallinge Å vil metoderne, som benyttes i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse i Sallinge Å, det være sig grødeskæring, oprensning og sandfang kunne forestå ovenstående potentielle påvirkninger af Natura 2000-området nr. 114. Disse elementer i vandløbsregulativet for Sallinge Å er derfor udvalgt til beskrivelse, gennemgang og konsekvensvurdering i de følgende afsnit.

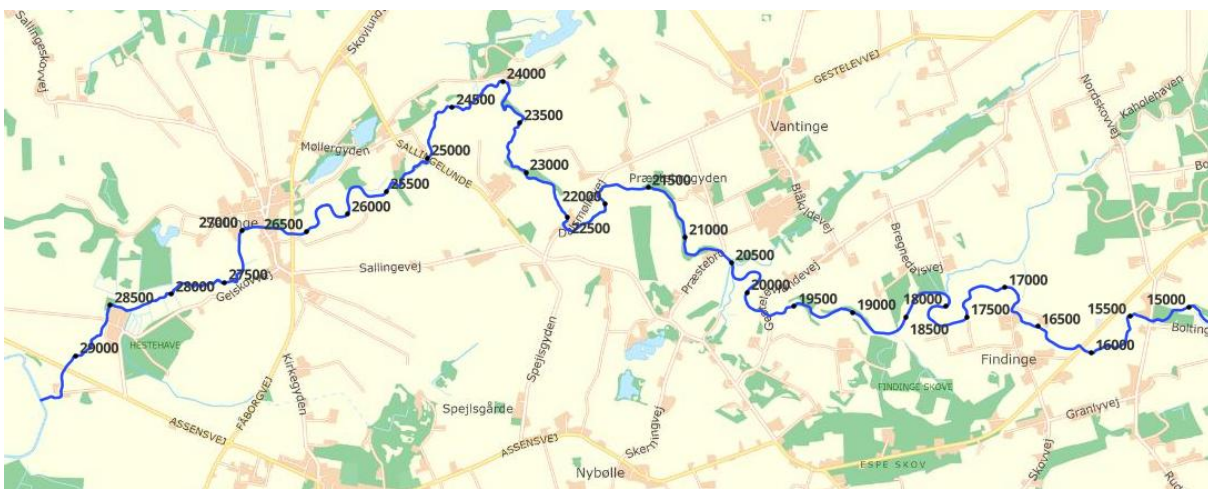
Baggrund – Det planlagte Vandløbsregulativ for Sallinge Å

Vandløbsregulativet gælder for det offentlige vandløb Sallinge Å, som løber i Faaborg-Midtfyn, se Figur 1 og Figur 2. Vandløbsmyndigheden er forpligtet til at sikre, at vandløbsvedligeholdelsen i Sallinge Å udføres efter bestemmelserne i regulativet for at sikre den fastlagte vandføringsevne.

Vedligeholdelsen skal ligeledes understøtte og fastholde opfyldelsen af de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, der er fastsat som et miljømål i statens vandområdeplaner, som definerer, hvilken fauna og flora, der skal kunne trives i det enkelte vandløb. Planerne skal bl.a. sikre bedre vandløbskvalitet i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Miljømålet for Sallinge Å er "God økologisk tilstand", og er fastsat i Vandområdeplan 2021-2027 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandløbsmyndigheden er forpligtet til, at vedligeholdelsen udføres således, at vandløbets fysiske tilstand er i overensstemmelse med de krav, målsætningen stiller hertil, samt de støtteparametre, der er anført i vandområdeplanen. Ovenstående skal bidrage til at sikre habitatdirektivets krav til bevaringsstatus.

Figur 1: Oversigtskort over Sallinge Å st. 0-15.500 m, der har udspring i Gislev og udløb i Odense Å kort efter Gelskov gods.

Figur 2: Oversigtskort over Sallinge Å st. 15.500-29.488 m, der har udspring i Gislev og udløb i Odense Å kort efter Gelskov gods.

Vedligeholdelse i det nye vandløbsregulativ for Sallinge Å

Herunder beskrives den vedligeholdelse, der foreslås i Vandløbsregulativ for Sallinge Å. Det er hhv. gennemgang af vandløbet, grødeskæring, oprensning og sandfang, da det er de elementer, der er udvalgt til konsekvensvurdering.

Gennemgang af vandløbet

Vandløbsmyndigheden gennemgår som udgangspunkt vandløbet én gang om året for at iværksætte nødvendige vedligeholdelser for at sikre afvandingen og for at fremme miljøet. Det kan være at:

- Fjerne sammendrevet materiale i det omfang, at det hindrer vandets frie løb og derved opstøver vandstanden.
- Fjerne affald i vandløbet, eksempelvis vindbåren plastik og lignende.
- Beskære træer og buske i det omfang, at de hindrer vandets frie løb.
- Igangsætte grødeskæring og/eller beskæring af brink og kant, hvis vandspejlet er domineret af stivstænglet vegetation og/eller monokulturer, som påvirker afvandingen negativt.
- Igangsætte vedligeholdelser for at fremme en artsrig og divers plantesammensætning eller forhindre udvikling af monokulturer, som vil kunne påvirke vandføringsevnen negativt.

Tidspunkt for gennemgang vurderes på strækingsniveau og afhænger af om der opstår eller er erfaring med afvandingsmæssige problemer.

Grødeskæring

I forbindelse med udarbejdelsen af regulativet for Sallinge Å er der foretaget en vurdering af, hvilke konsekvenser forskellige ændringer i grønnskæringen vil have for Sallinge Å. Ved vurderingen af grønnskæringsbehovet er der taget udgangspunkt i de hidtidige erfaringer med behov for grønnskæring, samt vejledning om grønnskæring i danske vandløb fra Miljø- og fødevareministeriet (november 2016). Fastsættelsen af grønnskæringsomfanget er foretaget ud fra såvel de afvandingsmæssige konsekvenser, samt de miljømæssige konsekvenser.

Omfanget af grønnskæringen tager udgangspunkt i erfaringerne med vedligeholdelsesbehovet i forhold til afvanding, vandløbets fysiske forhold samt den miljømæssige vandløbskvalitet.

Vandløbsmyndigheden har derfor foreslået, at der udføres grønnskæring to gang, en i termin 1, juni-august og en i termin 2, september-oktober.

Grønnskæring udføres det ud fra følgende principper:

- Bortskæring af grøde sker ved skæring af en eller flere strømrrender. Hvis der ikke er naturlige strømrrender, skal de formes i et snoet forløb ved at efterlade vegetationen langs siderne og ude i vandløbet som bræmmer eller grødedøer af varierende bredde.
- Vandløbets grøde fjernes aldrig fuldstændigt, idet der mindst efterlades grøde svarende til 1/5 del af vandspejlsbredden.
- Der skæres så vidt muligt helt i bund uden at fjerne fast bund.
- Der skæres primært robuste og/eller stivstænglet grødearter, som pindsvineknop, vandpest, smalbladet mærke m.m., mens det så vidt muligt undlades at skære i sårbare arter, som vandaks, vandranunkel, vandstjerne m.m.
- Ved grønnskæring skal der efterlades så megen grøde i vandløbet, at der opretholdes en rimelig vanddybde af hensyn til vandløbets flora og fauna.
- Den afskårne grøde skal optages fra vandløbet efterhånden som den afskæres og oplægges ovenfor øverste kronekant, og så vidt muligt mindst 1,0 m fra kronekant ind mod marken.
- Vandløbsmyndigheden kan vælge at udføre vedligeholdelsesarbejdet etapevist på mindre delstrækninger med tidsmæssig forskydning.
- Hvis der skæres med maskine, tilstræbes det at skifte brink fra år til år for at mindske udvikling af en ensidet brinkfod og samtidig udvikle et mæandrerende forløb af strømrrenden og derved minimere behovet for maskinel vedligeholdelse i fremtiden.

Derudover kan der igangsættes tiltag, der har til formål at fremme vandløbets natur- og miljøtilstand hen imod en balance, hvor behovet for grønnskæring bliver mindre. Disse tiltag kan være:

- Måltrettet skæring af kant- og brinkplanter som understøtter en mere artsrig og divers plantesammensætning. Ved at fjerne tagrør, brændenælder, lodden dueurt m.fl. fra vandløbets brinker/skråninger kommer der mere lys ned i vandløbet, hvilket gavner de ægte vandplanter, og samtidig med fremmes en mere divers kant- og brinkvegetation.
- På samme måde kan måltrettet skæring af vandplanter være med til at fremme en mere artsrig og divers sammensætning af vandplanter. Hvor der forekommer monokulturer eller der er massive forekomster af grødearter som f.eks. vandpest, hjerteformet vandaks, pindsvineknop og lignende,

kan der laves målrettet grødeskæring, hvor der skabes plads og mulighed for at andre plantearter kan indfinde sig, enten naturligt eller ved udplantning.

- Derudover kan en målrettet beskæring af træer understøtte en mere artsrig og divers sammensætning af vandplanter, hvis det vurderes, at der er brug for mere lys til vandløbet.

Oprensning

I Vandløbsregulativ for Sallinge Å er vandløbsstrækningerne enten beskrevet med QH-relationer eller med teoretisk skikkelse.

Bestemmelserne for oprensning er på de strækninger, der er beskrevet ved QH-relationer ikke ændret i forhold til tidligere bestemmelser i regulativ 2006. Som beskrevet i regulativet kontrolleres vandføringsevnen fortsat mindst én gang hvert eller hvert 5. år på de strækninger, hvor vandføringsevnen er beskrevet ved QH-relationer.

De strækninger, der er beskrevet med teoretiske skikkelser kontrolleres med en kontrolopmåling eller pejling hvert 10. år. Når lodsejere henvender sig med et ønske om kontrol af vandløbets teoretiske skikkelse, vil vandløbsmyndigheden vurdere, om der er behov for opmåling af udvalgte strækninger.

Udførelse af kontrolopmåling/pejling kan ske i perioden efter årets sidste grødeskæring og frem til 1. maj. Oprensning må kun ske, hvis vandløbsmyndigheden gennem kontrol af vandløbet eller en delstrækning af vandløbet har fastlagt, at det beregnede vandspejl for opmåling ligger mere end 10 cm over det beregnede vandspejl for den teoretiske regulativskikkelse.

Sandfang

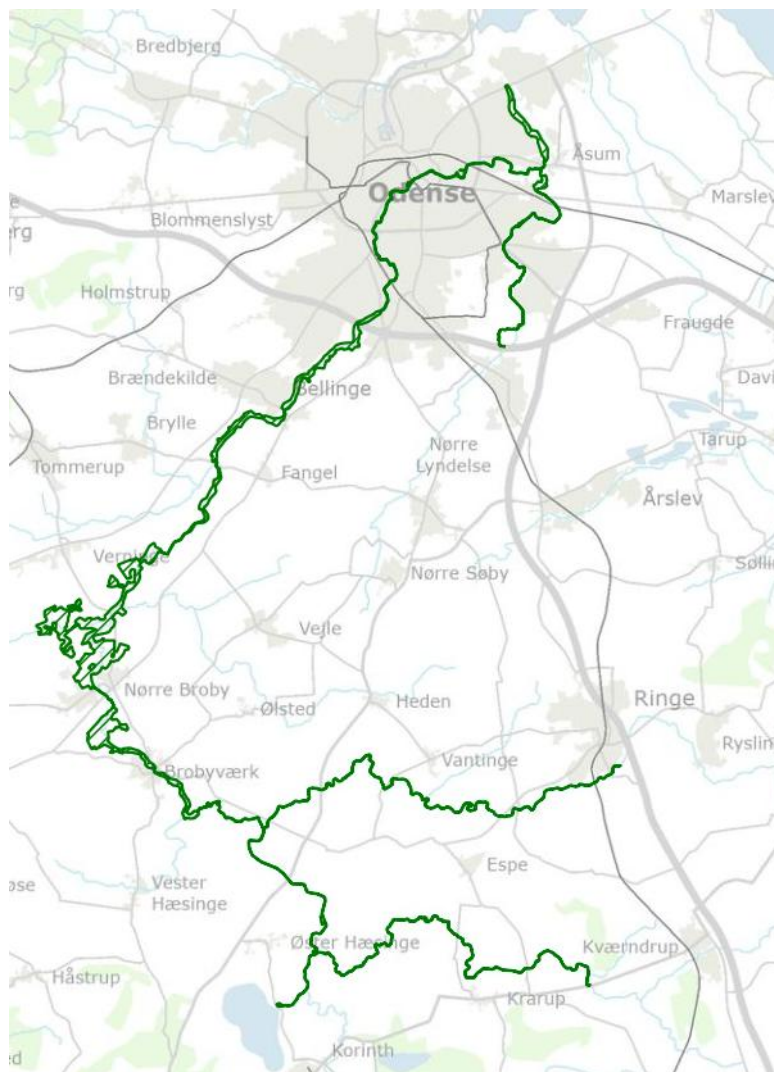
Sandfang anlægges for at begrænse transporten af sand i vandløbet. Et sandfang er en kort vandløbsstrækning, hvor vandløbets bredde og dybde er udvidet. Her nedsættes vandets hastighed, så sandet synker til bunds. Ved jævnlig tømning af sandfanget undgås det, at sandet lægger sig som en "dyne" på lange vandløbsstrækninger. Herved mindskes oprensningsbehovet i vandløbet, og levevilkårene for vandløbets plante- og dyreliv forbedres.

Behovet for oprensning vurderes årligt. Opgravning og bortskaffelse af materiale fra sandfang aftales mellem vandløbsmyndigheden og de berørte bredejere.

Der findes tre sandfang i Sallinge Å, ét ved st. 2400 m, ét ved st. 5391 m og ét ved st. 8103 m. Sandfangene tømmes efter behov, dog minimum hvert 2. -3. år.

Beskrivelse af Natura 2000-området - udpegningsgrundlag og bilag IV-arter

St. 10.945-29.488 m af Sallinge Å er en del af Natura 2000-område nr. 114 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å. Natura 2000-området er 721 ha og er udpeget som habitatområde nr. 98 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å (1). Se figur 2 for Natura 2000-områdets udbredelse.

Figur 3: Natura 2000-område nr. 114 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, fra Miljøportalen

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte Odense Å med større tilløb, såsom Sallinge Å, der bl.a. er levested for tykskallet malermusling, pignermusling, bæklampret og havlampret, og de mange tilstødende kildevæld, der udgør mere end 5 % af naturtypen inden for den kontinentale biogeografiske region. Desuden findes der mange rigkær og elle- og askeskove, som er levested for skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl. Vandløbet og de tilstødende arealer er desuden levested for odder og damflagermus.

Området omfatter Fyns største vandløb, Odense Å, fra Arreskov Sø til udløbet i Odense Fjord, store dele af de betydende tilløb Lindved Å, Hågerup Å og Sallinge Å, samt nedre dele af visse mindre tilløb. Natura 2000-området er hovedsagelig snævert afgrænset til vandløbene. De store sammenhængende vandløbsstrækninger har stedvis en særdeles artsrig smådyrsfauna med flere rødlistede arter. De omgivende vandløbsbræmmer er stedvis meget artsrige (1).

Flere steder i vandløbssystemet findes der en bestand af tykskallet malermusling. Arten har været i kraftig tilbagegang både på landsplan og i hele EU. I Danmark er arten gået meget tilbage og findes ud over enkelte fund i Suså-systemet kun med sikkerhed i Odense Å-systemet og Stavis Å-systemet. I projekterne UC LIFE Denmark og LIFE Ring bliver tykskallet malermusling reintroduceret til Sallinge Å, en del af Odense

Å systemet, ved udsætning af inficerede elritse. I systemet findes desuden bæklampret, samt den rødlistede pignmerling.

I 2012 kunne det konstateres, at odderen er genindvandret til Odense Å-systemet efter mange års fravær. En undersøgelse i 2017 viser, at odderen nu findes i størstedelen af Odense Å-systemet.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 114 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å ses i Tabel 1.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 98

Naturtyper:	
Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
Surt overdrev* (6230)	Urtebræmme (6430)
Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
Rigkær (7230)	Ege-blandskov (9160)
Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	
Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
Tykskallet malermusling (1032)	Bæklampret (1096)
Havlampret (1095)	Pignmerling (1149)
Odder (1355)	Damflagermus (1318)

Tabel 1 Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 98. *prioriteret art/naturtype.

I den gældende Natura 2000-plan (2016-2021) for Natura 2000-området er de overordnede målsætninger for Odense Å-vandløbssystemet, at der sikres rent vand, et naturligt afstrømningsmønster, et naturligt forløb og vandløbsprofil med varierede bund- og dybdeforhold. At vandløbene får et sammenhængende forløb uden spærringer og er omgivet af udyrkede arealer. At vandløbene sikres artsrige dyre- og plantesamfund, der er typiske for de pågældende naturtyper.

Det er endvidere en målsætning, at vandløbssystemet bliver et kerneområde for tykskallet malermusling med en vandløbskvalitet, der begunstiger de mest følsomme arter af planter, smådyr og fisk. Samt at vandløbssystemet får en bestand af odder og bliver levested for damflagermus.

Konsekvensvurdering af udpegningsgrundlaget og bilag IV-arter

I dette afsnit gennemgås de relevante naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, samt bilag IV-arter, og det vurderes, hvad konsekvensen ved at vedtage det nye regulativ for Sallinge Å medføre for hver enkelt art og naturtype.

I Vandløbsregulativ for Sallinge Å vil der overordnet set ikke blive ændret på vandføringsevnen i Sallinge Å og derfor vil regulativet ikke udgøre en væsentlig negativ påvirkning på de vandløbsnære terrestriske naturtyper. Dermed vurderes det, at regulativet kun potentielt kan påvirke vandløbet og de helt vandløbsnære naturtyper. Det kan dermed udelukkes, at regulativet påvirker de terrestriske naturtyper og sønaturtyperne. I nedenstående gennemgang og vurdering er der dermed kun medtaget relevante naturtyper og arter.

Habitatnaturtypen Vandløb med vandplanter (3260) er kortlagt på i alt 96 km vandløbsstrækning i Natura 2000-området nr. 114, ligeledes er der kortlagt ca. 16 km Urtebræmme (6430) fordelt på i alt ca. 7 ha. Det er derfor kun disse to habitatnaturtyper som er relevante for konsekvensvurderingen. En lignende

afgrænsning af arterne på udpegningsgrundlaget, som er relevante for konsekvensvurderingen, følger samme argumentation. Skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl er tilknyttet de terrestiske naturtyper, og er derfor ikke relevante. Damflagermus er på udpegningsgrundlaget og Odense Å-systemet udgør et oplagt fourageringsområde, men er ikke registeret på Fyn i forbindelse med de 2 seneste NOVANA-overvågninger af flagermus. Damflagermus er som alle andre arter af flagermus, der forekommer i Danmark, nataktive og da vandløbsvedligeholdelsen foregår i dagtimerne, forventes det at aktiviteterne ikke udgør en væsentlig negativ påvirkning på Sallinge Å som potentielt fourageringsområde for Damflagermus. Det er derfor de resterende arter på udpegningsgrundlaget, som er tilknyttet selve vandløbet; tykskallet malermusling, bæklampret, havlampret, pignmerling og odder, som er relevante for denne vurdering. Bilag IV-arter som er registeret i umiddelbar nærhed til Sallinge Å, er ligeledes anset som relevante.

Relevante naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Vandløb med vandplanter (3260)

Naturtypen Vandløb med vandplanter (3260) omfatter vandløb med flydende eller neddykket vegetation af karplanter, mosser eller kransnålalger. En række karakteristiske arter for naturtypen er fx arter af vandranunkel, vandstjerne, vandaks samt almindelig kildemos og sideskærm. Naturtypen er kortlagt på en strækning på 96 km indenfor Natura 2000-området nr. 114. Det betyder, at den vedligeholdelse, der er beskrevet i vandløbsregulativ for Sallinge Å, især i form, af grødeskæring foregår på strækninger, hvor der er kortlagt naturtypen vandløb med vandplanter.

I artikel 17 Afrapportering for bevaringsstatus for naturtyper og arter fra 2019, vurderes det, at habitatnaturtypen vandløb med vandplanter er i stærkt ugunstig bevaringsstatus, og at tilstanden er faldende i begge biogeografiske regioner (2). Der er ikke udviklet et tilstandssystem for vandløbsnaturtyperne i NOVANA-programmet, så det er ikke muligt på den baggrund at udtale sig om tilstanden for naturtypen i Sallinge Å. Rapporten nævner endvidere dræning, ændret hydrologi, eutrofiering og opgravning/udretning, som trusler mod naturtypen.

Konsekvensvurdering

I vandløbsregulativ for Sallinge Å er det beskrevet, at der gennemføres to skæringer. Dog vil grødeskæringen have fokus på den stivstænglet vegetation, for at fremme en mere artsrig vegetation i vandløbet. Det vil give bedre betingelser for de karakteristiske arter for naturtypen, som fx arter af vandranunkel, vandstjerne, vandaks. Det vurderes, dermed, at der ikke vil ske væsentlig negativ påvirkning på naturtypen Vandløb med vandplanter, jf. faglig udredning om grødeskæring i vandløb, videnskabelig rapport fra DCE nr. 188, 2016.

Med udgangspunkt i ovenstående vurderes det samlet set, at vandløbsregulativ for Sallinge Å ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning på naturtypen Vandløb med vandplanter.

Urtebræmme (6430)

Urtebræmme (6430) er domineret af høje urter og forekommer på fugtig og næringsrig bund langs vandløb eller skyggede skovbryn. Med høje urter menes, at vegetationen vokser frit i højden uden at være udsat for græsning eller slåning og at mange af arterne derfor bliver ret høje. Alle karakterplanterne er dog ikke nødvendigvis høje. Naturtypen er pr. definition begrænset til en smal bræmme (1-5 m), uanset at plantesamfundet kan fortsætte næsten identisk i større bredde. Ved regulerede vandløb kan bræmmen derfor omfatte en del af brinken. Bræmmer af rørskov hører ikke til naturtypen.

Langs Sallinge Å er der ikke kortlagt strækninger med Urtebræmme. Jf. den seneste basisanalyse er der ikke et tilstandssystem til vurdering af urtebræmmer. Tilstanden fremgår derfor som "ej vurderet". Ifølge artikel

17 afrapporteringen er naturtypen i ugunstig bevaringsstatus både på regionalt og nationalt niveau, hvor der henvises til eutrofiering som den væsentligste negative påvirkning. Naturtypen beskrives som værende robust og funktionaliteten i, at naturtypen naturligt afgrænses af vandløbet gør, at påvirkninger i form grødeskæring i strømrunden ikke vil have en betydning for naturtypens bevaringsstatus.

Konsekvensvurdering

Grødeskæringen under hensyntagen til vandløbets vandføring vil ikke forringe de tilstødende urtebræmmer (6430) og vil dermed ikke have negative konsekvenser for udpegningsgrundlaget eller være til hinder for Natura 2000-områdets bevaringsstatus. Regulativet fremmer muligheden for artsspecifik skæring, som vil bidrage positivt til de naturlige forhold i vandløbet.

Odder (1355)

Odder er vurderet til at være i gunstig bevaringsstatus i den atlantiske biogeografiske region, men bestanden i den kontinentale biogeografiske region er vurderet til at være i moderat ugunstig bevaringsstatus. Der er dog tegn på fremgang efter genindvandring til Fyn.

Odder blev genfundet i Odense Å-systemet i 2012. Senere undersøgelser har dokumenteret tilstedeværelse af odder i størstedelen af Odense Å-systemet, hvor den nu har etableret en fast bestand.

De største trusler mod odder er afvanding, menneskelig forstyrrelse, intensivt landbrug, opgravning/udretning, biocider og transport. Den vigtigste menneskeskabte mortalitetsfaktor er formentlig trafikdrab (2). I denne sammenhæng er det kun menneskelig forstyrrelse, der er relevant at forholde sig til. Odder er mest sårbar for forstyrrelse nær dens bo, den reagerer kraftigt på løse hunde og hunner med unger er meget følsomme overfor forstyrrelse. Odder kan yngle hele året, men ca. 80 % af ungerne kommer til verden i perioden juni – november.

Odderen er et territorielt dyr og meget pladskrævende. Størrelsen på territoriet afhænger blandt andet af fødemulighederne i området. Territorierne er kønsafhængige, forstået således at der er overlap mellem de to køn. Hannens territorie kan således dække over flere hunners territorier, og kan rumme flere familiegupper (hun med unger).

I litteraturen er der angivet mange varierende størrelser af hanners territorier, med eksempler fra 1 odder pr 4-8 km vandløb eller pr. 1 km² areal vandflade eller omkring 7-15 km² landareal (4), (11), (12), (13) og (14). Der er en del variation i omfanget af territorier, forbundet med forskellige måder at opgøre territorier på, samt kvaliteten af landskabet set fra en odders synspunkt. Det kan dog udledes, at hanners territorier kan være relativt store og strække vidt, og hunnernes territorier er normalt mindre.

En observation af odder er ikke ensbetydende med tilstedeværelsen af et aktivt territorie. Odderens "home range" (det område en individuel odder færdes i med varierende hyppighed), kan således strække sig over 25-45 km vandløb (15), mens et territorie, der aktivt hævdes, udgør en mindre del af et home range.

Odderen er opportunist og lever primært af fisk, men padder, krebsdyr og insekter kan periodevis også udgøre en væsentlig del af fødegrundlaget. Det angives generelt at odderen indtager omtrent svarende til 1-1,5 kg fisk om dagen, dette oftest udgjort af mindre fisk (ca. 10-25 cm), typisk skalle, brasen, aborre og gedde. Generelt afspejler deres føde dog i grove træk sammensætningen af fiskebestanden, de steder, hvor de fouragerer.

I Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV (3), tilføjes det, at "hvis der er gode fødemuligheder og skjulesteder langs vandløbet/søen og i de tilstødende områder, er odderen dog ikke så sårbar som tidligere antaget".

Basisanalysen for Natura 2000-området Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å beskriver desuden, at "ud fra områdets karakter med mange vandløb, søer og uforstyrrede skjulesteder vurderes der at være en stabil forekomst af odder i området. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området."

Konsekvensvurdering

At odder har formået at genindvandre og etablere en bestand i fremgang i området, på trods af de eksisterende forstyrrelser, der er forbundet med den eksisterende vandløbsvedligeholdelse indikerer, at ændringerne i forhold til en målrettet vandløbsvedligeholdelse med fokus på forbedring af de naturlige forhold, ikke vil være en hindring for, at odder kan opnå gunstig bevaringsstatus i Odense Å-systemet.

Selve vandløbsvedligeholdelsen i Sallinge Å foregår overvejende i dagtimerne og da odder primært er nataktiv, vil forstyrrelsen generelt være af mindre karakter. Da langt størstedelen af den målrettede vedligeholdelse, som kommer til at foregå i odderens yngleperiode vil foregå i selve vandløbet anses dette ikke for at være til hinder for, at odder kan opnå gunstig bevaringsstatus i Odense Å-systemet.

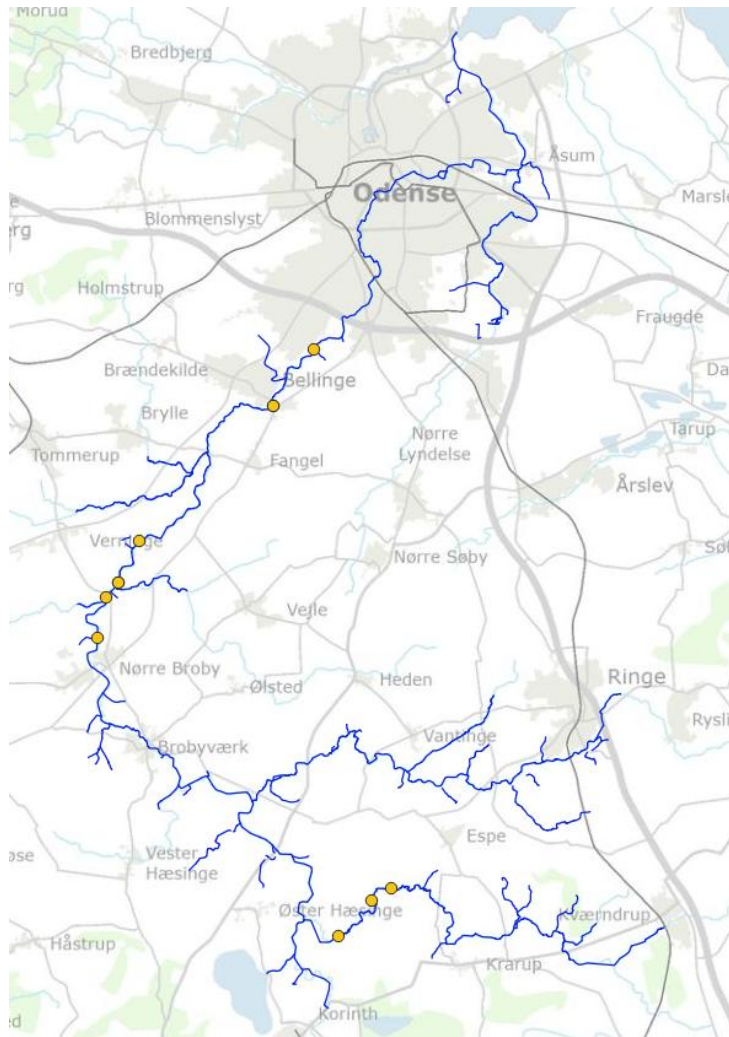
Derfor vurderes det samlet set, at vandløbsvedligeholdelsen for Sallinge Å ikke vil have nogen væsentlig negativ påvirkning på odder.

Tytskallet malermusling (1032)

Tytskallet malermusling har tidligere været noget mere udbredt i Danmark end den er i dag. I dag kender man til bestande i Odense Å-systemet og Stavis Å-systemet på Fyn, samt i Susåen på Sjælland.

Tilsyneladende er Hågerup Å (tilløb til Odense Å) det eneste sted, hvor der også findes unge individer og dermed sikre tegn på ynglesucces. Bestandene i de øvrige vandsystemer består af gamle muslinger (1). Det kan indikere, at tytskallet malermusling ikke har held med formeringen andre steder end i Hågerup Å.

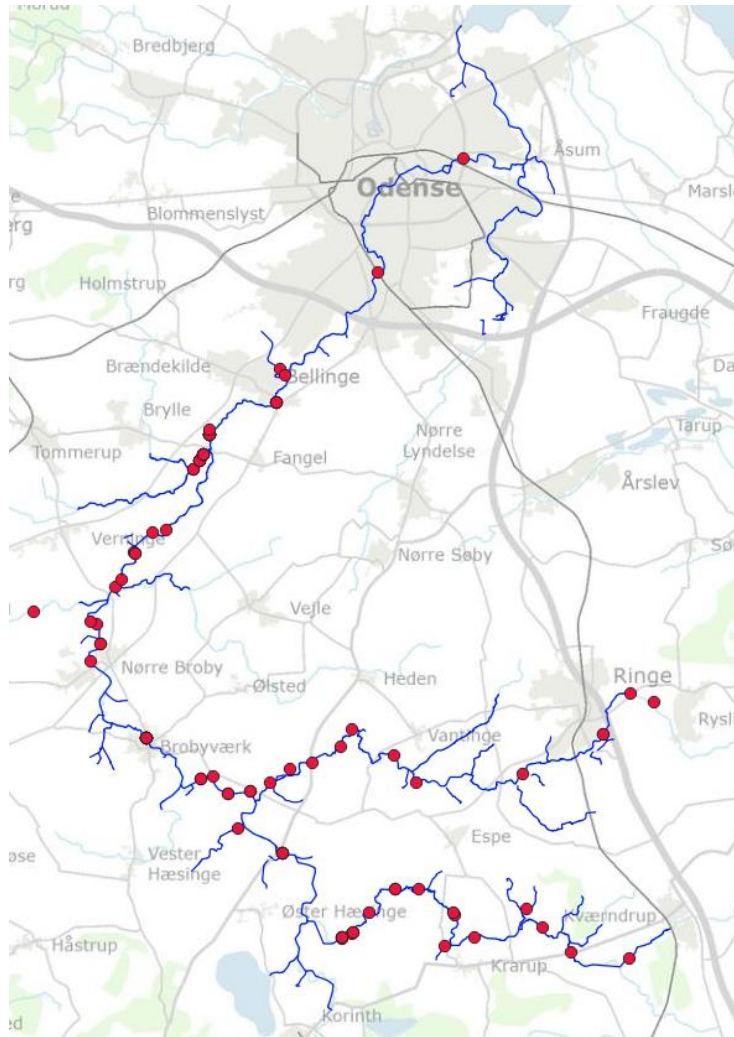
Arten er primært truet af hårdhændet vandløbsvedligeholdelse med opgravning og udretning af vandløb, af konkurrence, af fragmentering af bestandene og i mindre grad af eutrofiering af vandløbene og af invasive arter (3) (1). Derudover er tytskallet malermusling følsom over for tilslamning af den sandbund, hvor de unge individer lever helt nedgravet (2). Samtidig er tytskallet malermusling helt afhængig af, at dens værtsfisk (primært elritse) har en stor sund bestand i området.

Figur 4: Registreringer af tykskallet malermusling (*Unio crassus*) i Odense Å-systemet fra Miljøportalen

I vurderingen af regulativets eventuelle påvirkning af tykskallet malermusling, er det derfor også nødvendigt at vurdere, om vandløbsvedligeholdelsen kan have negativ påvirkning på elritse og dermed også tykskallet malermusling. Elritse fortrækker vandløb med rent og iltrigt vand med god strøm og sand- eller grusbund, gerne med gode muligheder for skjul. Atlas over danske ferskvandsfisk nævner, at bestanden af elritse i Odense Å-systemet ser ud til at være i bedring efter at have været meget lille. Forurening, uddybning og udretning af vandløb, er de største trusler mod elritse. Data fra Danmarks miljøportal viser en pæn udbredelse i hele Odense Å-systemet (Figur 4).

Sallinge Å er gennem en årrække blevet genslynget på flere strækninger og der er gjort en stor indsats for at forbedre vandløbets kvalitet. På baggrund af den forbedrede vandløbskvalitet, samt fjernelse af spærringer, og at bestanden af elritse i Odense Å-systemet er i fremgang, vurderes det, at der ikke er nogen trusler mod den nuværende bestand af elritse i Odense Å-systemet. Fremgangen i bestande af elritse betyder, at potentialet for en forøgelse i ynglesucces og spredningsmulighederne for tykskallet malermusling ligeledes er i fremgang, i kraft af det øgede antal potentielle værtsfisk.

Figur 5: Registreringer af elritse (*Phoxinus phoxinus*) i Odense Å-systemet fra Miljøportalen.

For tykskallet malermusling, står der i basisanalysen for Natura 2000-området Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, at "der vurderes ikke umiddelbart at være nogle aktuelle trusler mod artens forekomst i området."

Konsekvensvurdering

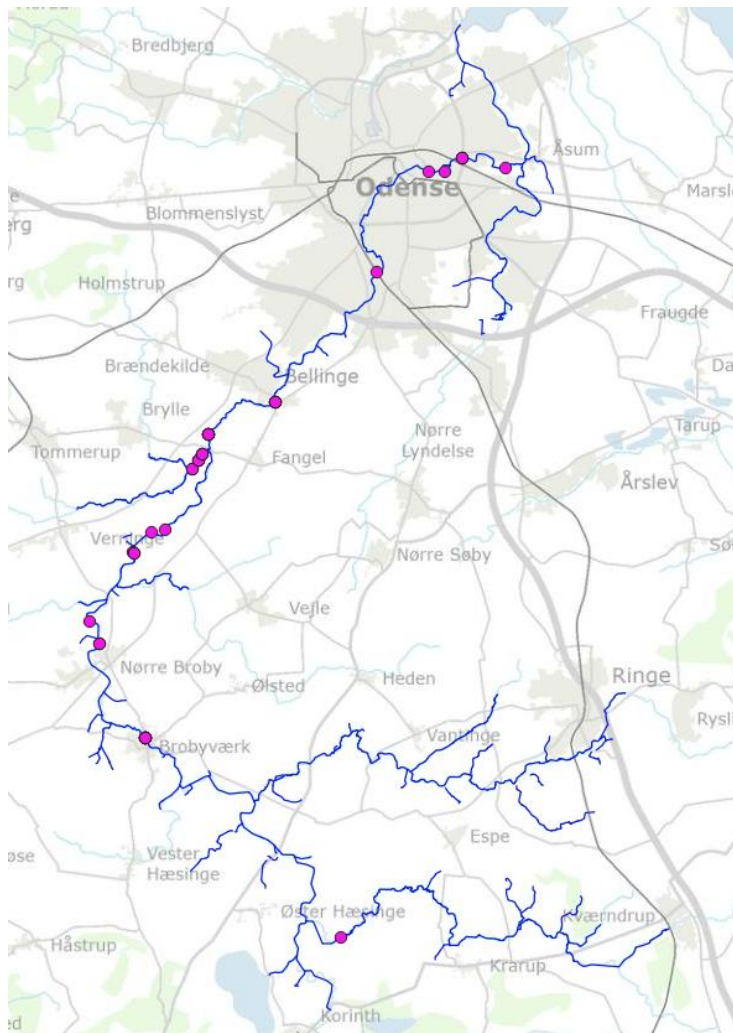
Ændringerne i vandløbsvedligeholdelsen mod en mere målrettet vedligeholdelse vil på sigt være med til at skabe et fundament for at få mere naturlige forhold og forbedrede fysiske forhold i Sallinge Å. Dette vil i samspil med, at bestanden af værtsfisk er i fremgang være et positivt grundlag for at forøge bestanden af tykskallet malermusling i Odense Å-systemet, og dermed også i Sallinge Å.

Det vurderes derfor, at vandløbsvedligeholdelsen for Sallinge Å ikke vil føre til væsentlig negativ påvirkning af tykskallet malermusling.

Bæklampret (1096)

Bevaringsstatus for bæklampret vurderes at være gunstig og stabil i begge biogeografiske regioner. I Odense Å-systemet findes bæklampret vidt udbredt fra Åsum opstrøms til opstemningen ved Brobyvæk. Kommunen nævner til baggrund, at arten ligeledes kendes fra Sallinge Å. Basisanalysen for Natura 2000-området Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å skriver også, at "arten trives godt i flere af

vandløbene i dette Natura 2000-område, og da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en forholdsvis stor og stabil forekomst af bæklampret. Der vurderes ikke umiddelbart at være nogle aktuelle trusler mod artens forekomst i området.”

Figur 6: Registreringer af bæklampret (*Lampetra planeri*) i Odense Å-systemet fra Miljøportalen.

Trusler mod bæklampret inkluderer generelt forurening, opgravning og udretning af vandløb og ændret hydrologi.

Bæklampret foretrækker mindre vandløb i dele af deres livscyklus og helt specifikt til gydning. Artens gydebanks består af sand og grus og findes på relativt lavt vand, op til ca. 60 cm vanddybde. Arten gyder i foråret fra marts-maj (juni), når vandtemperaturen kommer over 7,5°C. Æg og larver er til stede i gydebanken i op til tre uger efter endt gydning, hvorefter larverne migrerer nedstrøms til et egnet opvækstområde, hvor der findes afsnørede åslynger, sedimentzoner og langs bredden, hvor strømmen er svagere, og hvor der findes sediment, hvor arten opholder sig nedgravet. Det er altså typisk dybere områder med blød bund af sand eller finkornet mudder, hvor larverne lever nedgravet i 2,5-8 år inden forvandlingen til voksen kønsmoden bæklampret (6).

Konsekvensvurdering

Bæklampret har opretholdt en sund og vidt udbredt bestand i Odense Å-systemet under det gældende regulativ. Det indikerer, at vedligeholdelsespraksis ikke har haft en væsentlig negativ påvirkning på artens bevaringsstatus. Vandløbsregulativ for Sallinge Å fremmer muligheden for artsspecifik skæring, hvilket vil bidrage positivt til både de naturlige forhold i vandløbet, og selve vandløbsvedligeholdelsen vil blive udført i en periode, hvor der vil kunne ske minimal forstyrrelse af bæklampret. Det vurderes dermed, at der ikke vil ske væsentlig negativ påvirkning af bæklamprets bevaringsstatus.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning af bæklampret ved den beskrevne vedligeholdelsespraksis i vandløbsregulativ Sallinge Å.

Havlampret (1095)

Bevaringsstatus for havlampret er stærkt ugunstig i både den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region.

I basisanalysen for Natura 2000-området Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å står følgende om havlamprets fremtid i Odense Å: "Det vurderes dog, at områdets karakter med et stort vandløbssystem giver gode muligheder for en bestand af havlampret i området. Der vurderes således ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området (1)."

Truslerne mod havlampret inkluderer fragmentering, opgravning/udretning af vandløb og ændret hydrologi (2).

Havlampret gyder i sommermånederne, hvor 97% af de observerede gydninger ligger i juni og juli. Gydebankerne ligger oftest placeret på steder med god strøm og en bund af grus og op til 12 cm store sten, oftest på 40-60 cm vanddybde, men større dybder er ligeledes observeret. Under vandringen til gydepladserne er lampretterne lyssky og vandringerne foregår primært om natten, men selve gydningen foregår på solrige dage. De udklækkede larver lever nedgravet i sediment af typisk sand-, silt- eller mudderbund, i 5,5-7,5 år, hvorefter de vandrer ud i havet (8).

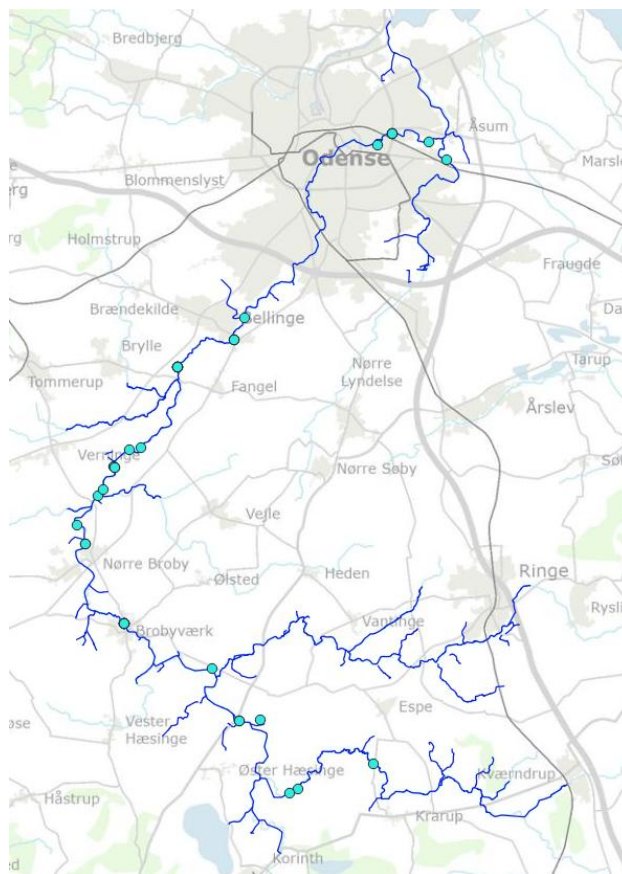
Konsekvensvurdering

Vandløbsregulativ for Sallinge Å fremmer muligheden for artsspecifik skæring, hvilket vil bidrage positivt til de naturlige forhold i vandløbet. Dette og hensynet til, at selve vandløbsvedligeholdelsen vil blive udført i en periode, hvor der vil kunne ske minimal forstyrrelse af havlampret (8), gør at der ikke vil ske en væsentlig negativ påvirkning havlamprets bevaringsstatus.

Samlet set vurderes det, at Vandløbsregulativ for Sallinge Å ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på Havlampret.

Pigsmerling (1149)

Pigsmerling findes kun i det østlige Danmark og kun i den kontinentale biogeografiske region, hvor dens bevaringsstatus er vurderet til at være moderat ugunstig. I Odense Å-systemet har pigsmerling en forholdsvis stor og stabil bestand i hovedløbet af Odense Å. Den har tidligere været fundet i Lindved Å og Hågerup Å, men der er den tilsyneladende forsvundet. Kommunen angiver dog, at arten kendes fra både Sallinge Å og Hågerup Å, hvilket indikerer, at baggrundsdata ikke altid er samlet ét sted. Det er dog Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke umiddelbart er nogen trussel mod artens forekomst i området (1).

Figur 7: Registreringer af pigsmørling (*Cobitis taenia*) i Odense Å-systemet fra Miljøportalen.

Pigsmørling forekommer i vandløb på strækninger med sandbund og undervandsvegetation og rolig strøm. Den er primært nataktiv. Om dagen ligger den nedgravet i sandbunden. Artens æg og larver er helt afhængige af rigelig med grøde i vandløbet for at klare den første tid (16).

De største trusler mod pigsmørling er opgravning af vandløb og hårdhændet grødeskæring, samt ændret hydrologi (1)(16).

Konsekvensvurdering:

De partier af vandløbene, hvor pigsmørling findes, er oftest de lidt dybere og roligt strømmende strækninger. Arten er primært nataktiv.

I vandløbsregulativ for Sallinge Å er det beskrevet, at de to grødeskæringer, der udføres, fremmer muligheden for mere artsrig vegetation, hvilket vil bidrage positivt til de naturlige forhold i vandløbet og selve vandløbsvedligeholdelsen vil blive udført i en periode, hvor der vil kunne ske minimal forstyrrelse af pigsmørling. Det vurderes, dermed, at der ikke vil ske væsentlig negativ påvirkning af pigsmørlings bevaringsstatus.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke vil være en væsentlig negativ påvirkning af pigsmørling ved den ændrede vedligeholdelsespraksis i vandløbsregulativ for Sallinge Å.

Bilag IV-arter

Der er registreret en række bilag IV-arter i områderne i nærheden af Sallinge Å i Odense Å-systemet. Det drejer sig om odder, fem arter af flagermus, et par padder og en guldsmed.

Odder

Odder er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og er behandlet ovenfor. Beskyttelse i habitatområdet gælder dog artens gunstige bevaringsstatus, som ikke er det samme som beskyttelsen som bilag IV-art, hvor den økologiske funktionalitet skal sikres. Vurderingen i overstående er også gældende for artens generelle beskyttelse, som bilag IV-art.

Flagermus

Fælles for flagermus er, at de er nataktive. Aktiviteten med vedligeholdelse i Sallinge Å er i dagtimerne og begrænset til selve vandløbet og vil derfor ikke være forstyrrende for flagermus. Flere arter af flagermus kan eller yngler udelukkende i hulheder, sprækker eller revner i træer, derfor skal der i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen være opmærksomhed på ikke at fælde eller beskære potentielle kolonitræer i yngle- og overvintringssæsonen jf. forvaltningsplanen for flagermus.

Samlet set vurderes det dog, at vandløbsvedligeholdelsen ikke har nogen negativ effekt på de fem arters økologiske funktionalitet.

Padder

Stor vandsalamander er knyttet til vandhuller og ikke vandløb. Det vurderes ikke, at vandløbsvedligeholdelsen har nogen negativ effekt på den økologiske funktionalitet for stor vandsalamander.

Springfrø er tilknyttet vandhuller, som ofte har en mosaik af lysåben natur, krat og skov i umiddelbar nærhed. Springfrø er ikke tilknyttet vandløb. Derfor vurderes det, at vandløbsvedligeholdelsen ikke har nogen negativ effekt på den økologiske funktionalitet for springfrø.

Guldsmede

Grøn mosaikguldsmed er fundet under overvågning af bilagsarter i 2019. Fundet er gjort i vandhul på sydsiden af Sallinge Å i udkanten af Ryslinge. Grøn kølleguldsmed er tæt knyttet til vandhuller med tilværelse af planten krebseklo, men forekommer enkelte gange også i vandhuller med arter af vandaks. Krebseklo er afhængig af minimal vandbevægelse og er derfor tilknyttet vandhuller og kanaler, hvorfor der ikke er registreringer af krebseklo i selve Sallinge Å. Derfor vurderes det ikke sandsynligt, at Grøn mosaikguldsmed yngler i Sallinge Å og vandløbsvedligeholdelsen har derfor ikke nogen negativ effekt på den økologiske funktionalitet for grøn mosaikguldsmed.

Samlet vurdering og beskrivelse af eventuelle alternative løsninger

Samlet vurderes det, at Vandløbsregulativ for Sallinge Å ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger på de relevante habitatnaturtyper og arter, se ovenstående redegørelse. Dermed vil Vandløbsregulativ for Sallinge Å heller ikke medføre en væsentlig påvirkning for Natura 2000-området nr. 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, og bilag-IV arter.

Såfremt der ikke vedtages et nyt regulativ for Sallinge Å, vil det fortsat være det eksisterende regulativ som vil være det gældende regulativ. Det vil dog ikke nødvendigvis være en fastholdelse af situationen, som den fremstår i dag, da dette i sin beskrivelse af bl.a. vedligehold ikke er tidssvarende. Det skal yderligere påpeges, at der for det gældende regulativ ikke er udarbejdet en habitatkonsekvensvurdering, og kan derfor være i strid med habitatdirektivets artikel 6.

Referencer

1. **Miljøstyrelsen.** *Natura 2000-basisanalyse 2022-2027 for Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å. Natura 2000-område nr. 114. Habitatområde nr. 98. Revideret udgave.* s.l. : Miljøstyrelsen, 2021.
2. **Fredshavn, Jesper, et al.** *Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2019. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering.* s.l. : Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. Videnskabelig rapport nr. 340, 2019.
3. **Søgaard, Bjarne og Asferg, Tommy.** *Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV - til brug i administration og planlægning.* s.l. : Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet - Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <https://www2.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>, 2007.
4. **Baagøe, Hans Jørgen og Jensen, Thomas Secher.** *Dansk Pattedyratlas.* s.l. : Gyldendal, 2007.
5. **Dahl Møller, Julie, et al.** *Forvaltningsplan for flagermus - Beskyttelse og forvaltning af de 17 danske flagermusarter og deres levesteder rtering.* s.l. : Naturstyrelsen, Miljøministeriet 2013.
6. **Carl, Henrik.** Elritse. [forfatter] Henrik Carl og Peter Rask Møller. *Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.* 2012, s. 247-256.
7. **Møller, Peter Rask og Hingst, Blaike Oven.** Bæklampret. [forfatter] Henrik Carl og Peter Rask Møller. *Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.* 2012, s. 65-72.
8. **Carl, Henrik og Olesen, Thorsten Møller.** Havlampret. [forfatter] Henrik Carl og Peter Rask Møller. *Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.* 2012, s. 73-83.
9. **Møller, Peter Rask.** Pigsmerling. [forfatter] Henrik Carl og Peter Rask Møller. *Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.* 2012, s. 305-312.
11. **Erlinge, Sam.** Territoriality of the Otter *Lutra lutra* L. *Oikos.* 1968, Årg. 19, 1.
12. **Quaglietta, Lorenzo, et al.** Eurasian otter (*Lutra lutra*) density estimate based on radio tracking and other data sources. *Mammal Research.* 2015, Årg. 60, 2.
13. **Sittenhaler, Marcia, et al.** Marking behaviour and census of Eurasian otters (*Lutra lutra*) in riverine habitats: what can scat abundances and non-invasive genetic sampling tell us about otter numbers? *Mammal research.* 2020, Årg. 65.
14. **Hong, Sungwon, et al.** Stream health, topography, and land use influences on the distribution of the Eurasian otter *Lutra lutra* in the Nakdong River basin, South Korea. *Ecological Indicators.* 2018, Årg. 88.
15. **Loy, Anna, et al.** The Italian Action Plan for the endangered Eurasian otter *Lutra lutra*. *Hystrix the Italian Journal of Mammalogy.* 2010, Årg. 21, 1.
16. **Hussakof, L.** The Spawning habits of the sea lamprey *Petromyzon marinus*. *The American Naturalist.* Vol. 46, No. 552. 1912, s 729-7401.
17. **Bach, H. et al.** *Faglig udredning om grødeskæring i vandløb - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 188:* Aarhus Universitet, DCE, 2016.

